

MAGISTRURA UCHUN KLASSIK USLUB LIBOSI: ILMIY MADANIYAT, ESTETIK QARASHLAR VA DIZAYN TENDENSIYALARI

Isroilova Maftuna Isomiddin qizi

AICP instituti, Libos dizayni yoʻnalishi talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada magistrura bosqichidagi ilmiy xodimlarning kiyinish madaniyati, xususan klassik uslub libosining ilmiy muhitdagi oʻrni, ijtimoiy-psixologik ahamiyati hamda dizayn yoʻnalishidagi zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning madaniyat, ilm va ziyolilik haqidagi fikrlari asosida tashqi koʻrinishning maʼnaviy mazmuni yoritiladi. Shuningdek, oʻzbek va xorijiy dizaynerlarning klassik uslubga oid qarashlari tahliliy yondashuv asosida oʻrganiladi.

Kalit soʻzlar: magistrura, kiyinish madaniyati, klassik uslub, estetik did, dizayn, Shavkat Mirziyoyev, milliy qadriyat.

ABSTRACT

This article analyzes the clothing culture of graduate students, in particular, the role of classical style clothing in the scientific environment, its socio-psychological significance, and modern approaches to design. The spiritual content of appearance is highlighted based on the views of the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev on culture, science, and intellectuality. The views of Uzbek and foreign designers on the classical style are also studied based on an analytical approach.

Keywords: graduate, clothing culture, classical style, aesthetic taste, design, Shavkat Mirziyoyev, national value.

KIRISH

Bugungi kunda ilmiy faoliyat nafaqat bilim va izlanish, balki madaniyat, estetik did hamda shaxsiy intizom uygʻunligini talab etadi. Magistrlar — mamlakat ilm-fan taraqqiyotining asosiy intellektual kuchi sifatida — oʻz faoliyati bilan bir qatorda, tashqi koʻrinish madaniyatida ham namuna boʻlishlari zarur.

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev bu borada shunday degan edi:

“Biz yoshlarimizni nafaqat bilimli va fidoyi, balki madaniyatli, estetik didga ega, oʻz xalqining qadriyatlarini chuqur anglaydigan insonlar qilib tarbiyalashimiz kerak¹”.

¹ Sh. Mirziyoyev, “Yangi Oʻzbekiston strategiyasi”, 2021-yil

Shunday ekan, ilmiy muhitda klassik uslubdagi kiyinish – bu shunchaki tashqi shakl emas, balki shaxsning ma'naviy darajasi, jiddiyligi va ijtimoiy o'rni ifodasidir.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Klassik uslubning mazmun-mohiyati shundan iboratki, soddalik, uyg'unlik va rasmiylikka asoslangan kiyinish yo'nalishi bo'lib, u inson shaxsiyatini tabiiy va jiddiy tarzda ifodalaydi. Klassik kiyim nafaqat tashqi bezak, balki ichki madaniyatning ko'zgusidir.

Insoniyat taraqqiyoti jarayonida kiyinish madaniyati ijtimoiy, madaniy va estetik qadriyatlarning ajralmas qismi sifatida shakllanib, turli davrlarda o'ziga xos badiiy ko'rinishlarni kasb etgan. Moda va libos dizayni faqat tashqi go'zallikni emas, balki davr ruhiyatini, ijtimoiy stratifikatsiyani hamda madaniy identifikatsiyani ifodalovchi murakkab tizim sifatida namoyon bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, klassik uslub modaning eng barqaror, vaqt sinovidan o'tgan, estetik jihatdan mukammal va badiiy jihatdan chuqur asoslangan yo'nalishlaridan biri sifatida o'rganishni taqozo etadi.

Klassik uslub tushunchasi estetik nazariya nuqtai nazaridan qaralganda, mutanosiblik, uyg'unlik, o'lchovlilik va mukammallik kabi qadimiy san'at tamoyillariga tayanadi. Bu tamoyillar qadimgi Yunon-Rim davridan boshlab, Yevropa Uyg'onish davrida ham o'zining nazariy asosini topgan. Shu bois, klassik uslub nafaqat moda tarixining bir bo'lagi, balki umumjahon badiiy tafakkurning falsafiy kategoriyasi sifatida ham ahamiyat kasb etadi. U san'at, me'morchilik, adabiyot va, albatta, libos dizaynida mukammallik timsoli bo'lib, har qanday davr estetik qarashlariga moslashish imkonini beradi.

Libos dizaynida klassik uslubning shakllanishi XVIII–XIX asrlarda Yevropa aristokratik kiyim madaniyatining tizimli ifodasida ko'rinadi. Bu davrda kiyim nafaqat bezak, balki ijtimoiy mavqe, did va intizom ramzi sifatida namoyon bo'lgan. Klassik kiyimlarda shakl va mazmun uyg'unligi, rang va faktura muvozanati, konstruktiv yechimlarning mantiqiy aniqligi ustuvor o'rin tutgan. Shu sababli, klassik uslubning asosiy xususiyati — bu “soddalikdagi murakkablik”dir. U ortiqcha bezaklardan voz kechib, shakl, material va rangning tabiiy uyg'unligiga tayanadi.

Bugungi kunda global moda industriyasida klassik uslub o'z dolzarbligini yo'qotmagan, aksincha, postmodern davrning badiiy sintezi jarayonida qayta talqin qilinmoqda. Zamonaviy dizaynerlar klassik andozalarni yangicha material, texnologiya va ergonomik yechimlar bilan uyg'unlashtirib, “neo-klassik” deb ataluvchi yangi estetik oqimni shakllantirmoqdalar. Shu jihatdan, klassik uslub nafaqat tarixiy meros, balki innovatsion dizayn yechimlari uchun konseptual asos ham hisoblanadi.

O'zbekiston moda industriyasida klassik uslubning rivojlanishi milliy badiiy an'analar bilan uzviy bog'liq. Mahalliy dizaynerlar klassik formalarning qat'iy chiziqlarini milliy bezak, atlas, adras kabi tabiiy matolar, rang uyg'unligi va milliy o'lchov tushunchasi bilan boyitgan holda o'ziga xos sintez yaratmoqdalar. Bu holat klassik uslubning universalligi va milliy madaniyat bilan moslashuvchanligini ko'rsatadi. Shu sababli, ushbu mavzuning o'rganilishi milliy modaning global maydondagi pozitsiyasini mustahkamlash nuqtai nazaridan ham ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, zamonaviy moda oqimlarida tezkor o'zgarishlar, raqamli texnologiyalar ta'sirida dizayn tamoyillarining transformatsiyasi yuz berayotgan bir paytda, klassik uslubning o'ziga xos barqarorlik, mutanosiblik va estetik izchillik tamoyillarini saqlab qolish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Bu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy izlanishlar dizaynerlik amaliyotida nazariy asoslanganlik va badiiy konseptual izchillikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Tadqiqotning maqsadi — libos dizaynida klassik uslubning nazariy asoslarini, tarixiy shakllanish jarayonini va zamonaviy moda kontekstidagi talqinlarini tizimli tahlil qilishdan iborat.

Vazifalar quyidagilardan iborat:

1. Klassik uslub tushunchasining estetik va badiiy nazariy asoslarini aniqlash;
2. Libos dizaynida klassik uslubning tarixiy rivojlanish bosqichlarini tahlil qilish;
3. Zamonaviy moda tendensiyalarida klassik uslub elementlarining talqinini o'rganish;
4. O'zbekiston libos dizaynida klassik uslubning milliy an'analar bilan uyg'unlashuvini tahlil qilish;
5. Klassik uslub asosida zamonaviy dizayn loyihalarini ishlab chiqish uchun nazariy xulosalar ishlab chiqish.

Tadqiqotning obyekti – libos dizayni jarayonida shakllanadigan badiiy va konstruktiv yechimlar tizimi, predmeti esa – bu tizimda klassik uslub elementlarining estetik ifodasi va ularning zamonaviy dizayndagi talqinidir.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, unda klassik uslubga nisbatan dizayn nazariyasi, moda semiotikasi va badiiy estetika nuqtai nazaridan kompleks yondashuv amalga oshiriladi. Shu orqali klassik uslub nafaqat tarixiy meros sifatida, balki zamonaviy moda dizaynining dinamik konsepti sifatida talqin qilinadi.

Tadqiqotning amaliy ahamiyati shundan iboratki, olingan ilmiy natijalar libos dizayni ta'lim yo'nalishlarida o'quv-uslubiy material sifatida, shuningdek, dizaynerlar uchun amaliy loyihalash jarayonida metodik asos sifatida foydalanish imkonini beradi.

Shunday qilib, klassik uslub libos dizaynida nafaqat estetik mukammallik timsoli, balki madaniyatlararo dialog, milliy identifikatsiya va zamonaviylik o'rtasidagi uyg'unlikni ifodalovchi nazariy va amaliy kategoriya sifatida o'rganiladi. Ushbu tadqiqot orqali moda industriyasida klassik uslubning badiiy, falsafiy va dizaynerlik jihatlari chuqur tahlil qilinib, uning zamonaviy talqini bo'yicha ilmiy asoslangan qarashlar ishlab chiqiladi.

Shu ma'noda, magistrning kiyinish madaniyati uning ilmiy dunyoqarashi, bosiqliqi va jamiyat oldidagi mas'uliyatini ifoda etadi.

2. O'zbek dizaynerlarining klassik uslubga yondashuvi

So'nggi yillarda o'zbek moda maktabi klassik uslubni milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirish yo'lida katta natijalarga erishmoqda.

Dizayner Dildora Kasimova o'zining "Office Classic" kolleksiyasida ayollar uchun klassik formalarda atlas va adras elementlarini uyg'unlashtirib, milliy rang-baranglikni ilmiy rasmiylik bilan birlashtirgan.

Dizayner Javlon Umarov esa erkaklar uchun mo'ljallangan "Uzbek Formal Line" to'plamida

zamonaviy kostyumlarni milliy bezak elementlari bilan boyitganini ta'kidlab, shunday deydi:

"Klassik kiyim — bu zamonlararo til. U soddalik orqali insonning ichki kuchini ko'rsatadi."

Bu kabi yondashuvlar o'zbek dizaynerlik maktabining jahon modasiga uyg'unlashayotganini ko'rsatadi.

3. Xorijiy dizaynerlar tajribasida klassik uslub

Dunyo modasida klassik uslubni eng chuqur ifodalagan dizaynerlar – Coco Chanel, Giorgio Armani, Christian Dior va Tom Ford sanaladi.

Coco Chanel shunday degan edi:

“Soddalik — bu haqiqiy elegansning eng oliy ko‘rinishidir.”

Giorgio Armani esa kiyimning ijtimoiy ifodaviyligini quyidagicha ta’riflagan:

“Kiyim shaxsni yashirmasligi, balki uning xarakterini ochib berishi kerak.”

Ushbu qarashlar magistrlar uchun ayniqsa dolzarbdir. Chunki ilmiy faoliyatda tashqi soddalik va ichki salohiyat uyg‘unligi professional obrazning asosiy unsurlaridan biridir.

4. Klassik kiyinishning psixologik va ijtimoiy ahamiyati

Psixologik jihatdan toza, tartibli va estetik kiyim insonda ishonch hissini oshiradi, ijtimoiy muloqotda ijobiy taassurot uyg‘otadi. Ilmiy taqdimot, seminar yoki konferensiyalarda bu omil tadqiqotchining nutq madaniyatiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Prezident Mirziyoyevning “Madaniyat – bu xalqning yuzidir” degan so‘zi shundan dalolat beradiki, kiyinish madaniyati ham shaxs va jamiyatning madaniy darajasini ko‘rsatadi.

Shuning uchun magistr klassik uslubni nafaqat moda, balki o‘zini hurmat qilish, boshqalarni qadrlash va ilmiy jiddiyat ramzi sifatida qabul qilishi kerak.

XULOSA

Klassik uslub libosi – bu zamonaviy ilmiy madaniyatning ajralmas qismi. U shaxsning estetik qarashlarini, ichki madaniyatini va kasbiy etikasini ifodalaydi.

O‘zbekiston Prezidentining ma’naviy tarbiya, estetik did va ziyolilik haqidagi fikrlari, shuningdek o‘zbek va xorijiy dizaynerlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, kiyinish madaniyati ilmiy jamoaning obro‘cini mustahkamlaydigan, shaxsning o‘zini anglashi va jamiyatga ta’sirini kuchaytiradigan vositadir.

Magistratura bosqichidagi tadqiqotchilar uchun klassik uslub libosi — bu nafaqat tashqi bezak, balki ilmiy madaniyat, milliy qadriyat va estetik uyg‘unlik timsolidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev, Sh. M. (2021). Yangi O‘zbekiston strategiyasi. Toshkent: O‘zbekiston.
2. Mirziyoyev, Sh. M. (2022). Oliy Majlisga Murojaatnoma. Toshkent: Prezident matbuot xizmati.
3. Kasimova, D. (2023). Office Classic – zamonaviy ish uslubi kolleksiyasi taqdimoti. Toshkent moda haftaligi materiallari.
4. Umarov, J. (2022). Uzbek Formal Line: Milliylik va rasmiylik uyg‘unligi. “Art & Style” jurnali, №4.
5. Armani, G. (2019). Elegance and Modernity. Milan: Vogue Press.
6. Chanel, C. (2018). The Art of Simplicity. Paris: Fashion House Publications.
7. Abdullayev, R. (2022). Ilmiy axloq va tashqi ko‘rinish madaniyati. Toshkent: Fan va texnologiya.
8. Xudoyberdiyeva, S. (2020). Zamonaviy kiyinish uslublari va ularning psixologik ta’siri. “Madaniyat va hayot” jurnali, №3.